Eduskunta
Hallintovaliokunta

Lapin poliisilaitoksen lausunto: E 60/2015 vp: valtioneuvoston selvitys; asedirektiivin muuttaminen

Hallintovaliokunnan pyytämänä lausuntona Asedirektiivin (91/477/ETY) ennakoidusta muuttamisesta Lapin poliisilaitoksen lausuntona totean seuraavaa.

1) Sarjatuliaseiden hankinnan ja hallussapidon kieltäminen yksityisiltä kokonaan

Sarjatuliaseita on Suomessa lähtökohtaisesti vain yksityisillä asekeräilijöillä, jotka Poliisihallitus on hyväksynyt asekeräilijäksi. Lisäedellytyksenä on, että Poliisihallitus on hyväksynyt keräilijän keräilysuunnitelman, johon sisältyy myös sarjatuliaseita. Sarjatuliaseita on edelleen myös sellaisten henkilöiden hallussa, jotka ovat ennen vuotta 1998 saaneet silloisilta lääninhallituksilta poikkeusluvan sotilasaseiden hankintaan. Asetietojärjestelmän osin puutteellisten tietojen perusteella voidaan arvioida, että sarjatuliaseita on näiden keräilijöiden hallussa useita tuhansia kappaleita.

Suomalaisten yksityisten asekeräilijöiden keräilysuunnitelmat koskevat pääsääntöisesti Suomen sodissa käytettyjen ampuma-aseiden keräämistä. Poliisihallitus ei nykykäytännön mukaan anna asekeräilijälle oikeutta heti sarjatuliaseiden keräämiseen, vaan lupa annetaan vasta kokeneimmille keräilijöille. Asekeräilijöillä on lisäksi tiukemmat aseiden säilytystilavaatimukset kuin normaaleilla aseiden omistajilla, sillä heiltä edellytetään aina paikallisen poliisilaitoksen hyväksymiä aseiden säilytystiloja.

Näin ollen riski siitä, että asekeräilijöiden hallussa olevat sarjatuliaseet päätyisivät terroristien tai tavallisten rikollisten käyttöön, on suhteellisen pieni, vaikka riskiä ei kokonaan kyetä poissulkemaan.

Asekeräilijöiden hallussa olevat sarjatuliaseet ovat pääsääntöisesti valmistettu ennen vuotta 1946, joten nykyaikaiseen terroristitoiminaan ne eivät ole erityisen kysyttyjä. Tavanomaisille rikollisille ne sitä vastoin kelpaavat hyvin.

Jos sarjatuliaseiden hankkiminen ja hallussapito kiellettäisiin yksityisiltä kokonaan, vaikeuttaisi se nykyisten ja aloittelevien asekeräilijöiden toimintaa ja todennäköisesti vähentäisi yleensäkin kiinnostusta asekeräilytoimintaan. Toisaalta museaalisen toiminnan kannalta Suomessa toimii runsaasti muita

LAPIN POLIISILAITOS
Hallituskatu 1 A, 96100 ROVANIEMI
kirjaamo.lappi@poliisi.fi
Puh. 0295 460 321, Faksi 016 313 693

kuin ei yksityisiä asemuseoita ja asesäätiöitä, joten aseisiin liittyvien museaalisten arvojen säilyttämisen kannalta ei olisi lainkaan ongelmallista, vaikka sarjatuliaseiden hankkiminen ja hallussapito kiellettäisiinkin yksityisiltä henkilöiltä, myös asekeräilijöitä.

Jos sarjatuliaseiden hallussapito kiellettäisiin yksityisiltä henkilöiltä, aiheutuisi siitä, että Suomen valtion tulisi lunastaa kaikki yksityisillä olevat sarjatuliaseet täydestä arvostaan, mikä saattaisi toisaalta tulla varsin kalliiksi ja toisaalta aiheuttaa myös pitkiä oikeuskiistoja aseiden tosiasiallisesta arvosta.

Asekeräilijöiden ja myös muiden yksityisten hallussa on deaktivoituja sarjatuliaseita, joiden määrästä ainakaan Lapin poliisilaitoksella ei ole minkäänlaista arviota. Osa näistä sarjatuliaseista on deaktivoitu vanhojen dektivointia koskevien säännösten ja ohjeiden mukaisesti, jolloin niiden reaktivoiminen voi useasti olla hyvinkin helposti tehtävissä. Keveimmillään deaktivointi on voitu suorittaa vain piippu lyijytulpalla sulkemalla.

Lapin poliisilaitoksen käsityksen mukaan ainakin deaktivoitujen sarjatuliaseiden hallussapito tulisi muuttaa luvanvaraiseksi tai kieltää kokonaan. Heikosti deaktivoitujen ampuma-aseiden kauppaa käydään paljolti netissä ja nettikaupan kautta myös heikosti deaktivoituja sarjatuliaseita tai niiden osia, jotka mahdollistavat aseen reaktivoinnin, saattaa hyvin helposti päätyä reaktiovoitavaksi ja edelleen rikolliseen käyttöön.

2) Rynnäkkökivääreiden ja konepistoolien puoliautomaattiversioiden siirtäminen direktiivin A-luokkaan.

Itselataavalla kertatulitoiminnolla toimivia kivääreitä käytetään sekä ampumaurheilussa että metsästyksessä.

Itselataavien kertatulitoimintaisten kiväärien käyttö ampumaurheilussa liittyy sekä practica-ammuntaan että reserviläisampumaurheiluun, joista reserviläisampumaurheilulla on suhteellisen suuri merkitys koko reserviläistoiminnan kannalta.

Myös metsästyksessä käytetään runsaasti itselataavalla kertatulitoiminnolla toimivia ampuma-aseita. Metsästyslaki sallii itselataavien ampuma-aseiden käytön metsästyksessä, jos aseen lippaaseen ei mahdu enempää kuin kolme patruunaa. Näiden aseiden käyttö metsästyksessä etenkin pienikokoisilla metsästäjillä on usein hyvinkin perusteltua aseiden pienemmän rekyylin johdosta.

Jos rajaus koskisi vain sellaisia ampuma-aseita, jotka toimintatapaansa lukuun ottamatta vastaisivat sarjatuliaseita, rajanveto sallittujen ja kiellettyjen ampuma-aseiden välillä tulisi olemaan hyvin vaikeaa. Tällöin monesti rajanveto jouduttaisiin tekemään vain ampuma-aseen ulkoisten tekijöiden, ei sen tosiasiallisen vaarallisuuden mukaan. Yhtenä vaihtoehtona voisi olla määritellä kielletyt ja sallitut ampuma-aseet niiden lipaskapasiteetin perusteella. Tällöinkin ongelmana ainakin Suomen nykylainsäädännössä on se, ettei lipas ole luvanvarainen aseen osa. Jos määrittely tehtäisiin aseen lipaskapasiteetin mukaan, pitäisi ainakin lipas määritellä luvanvaraiseksi aseen osaksi.

Suuri osa nykyaikaisten rynnäkökivääreiden ja konepistooleiden puoliautomaattiversioista on ampuma-aselain 6 pykälän luokituksen mukaan "muita ampuma-aseita" eli yleensä ampuma-aseita, jotka käyttävät kivääri- tai pistoolikaliiperin mukaista ampumatarviketta, mutta jota aseen mittojen tai muiden ominaisuuksien johdosta ei voida luokitella kivääriksi tai pistooliksi. Näiden ampuma-aseiden kokonaismäärä on suhteellisen vähäinen, eikä niiden kokonaiskielto muodostaisi merkittävää ongelmaa minkään ampumaurheilulajin osalta.

3) Ampuma-aseiden nettikaupan rajoittaminen

Ampuma-aseiden nettikaupan kieltämiseen tai rajoittamiseen liittyisi Suomessa merkittäviä ongelmia.

Ase-elinkeinonharjoittajien määrä etenkin harvaanasutulla seudulla, mutta myös pienemmissä asutuskeskuksissa, on vähentynyt merkittävästi, koska suuri osa asekaupasta on jo siirtynyt nettiin. Jos ampuma-aseiden nettikauppa kiellettäisiin kokonaan, vaikeuttaisi se etenkin harvaanasutuilla seuduilla ja pienemmissä asutuskeskuksissa asuvien ampuma-aseiden laillista hankintaa, joka puolestaan saattaisi lisätä niiden laitonta kauppaa.

Ampuma-aseiden nettikauppaan liittyy kieltämättä ongelmia, jotka puolestaan liittyvät ostajan tunnistamiseen sekä siihen, toimitetaanko hankittu ampuma-ase juuri sille, jolla on hankkimislupa aseen hankintaan.

Poliisi toimittaa hankkimisluvan luvan saajalle postitse. Postitse toimittamiseen liittyy aina vaara siitä, että postilähetys katoaa postissa tai ohjautuu väärälle henkilölle, joka sitten saattaa käyttää hyväkseen postilähetyksen yhteydessä käsiinsä saamaa hankkimislupaa nettikaupassa, jossa hänen henkilöllisyyttään ei mitenkään tarkasteta. Koska hankkimisluvassa ei ole luvanhakijan osoitetietoja, vääriin käsiin joutuneen hankkimisluvan haltija voi tilata aseen ilmoittamaansa osoitteeseen.

Ampuma-aseiden nettikauppaan liittyy myös riski siitä, että nettikaupasta voidaan yrittää hankkia ampuma-aseita väärennetyillä hankkimisluvilla, koska kiinnijäämisriski nettikaupassa on suurempi kuin tavanomaisessa ostajan ja myyjän välisessä henkilökohtaiseen tapaamiseen liittyvässä kaupassa.

Lapin poliisilaitoksen tietoon ei vähään aikaan ole tullut hankkimislupien väärentämistapauksia, vaikka niitäkin on aikoinaan ilmennyt. Väärentämistä on pyritty vaikuttamaan hankkimislupalomakkeen turvatekijöitä lisäämällä, mutta milloinkaan paperinen lupatodistus ei ole niin varma, että väärentämismahdollisuus kyettäisiin kokonaan sulkemaan pois. Koska asekaupalla ei ole pääsyä poliisin asetietojärjestelmään, asekauppa joutuu luottamaan asiakkaan esittämään paperiseen hankkimislupalomakkeeseen.

Rajat ylittävään nettikauppaan liittyy vielä suurempia ongelmia kuin kotimaiseen kauppaan, koska rajat ylittävässä kaupassa lähtömaan ja Suomen ampuma-aseita, aseen osia ja ampumatarvikkeita koskevat säännökset voivat olla hyvinkin erilaisia. Näitä erilaisuuksia hyväkseen käyttäen epäre-

hellinen ostaja voi suhteellisen helposti hankkia itselleen sellaisia esineitä, joiden hankintaan hänellä Suomen lainsäädännön mukaan ei olisi oikeutta.

Apulaispoliisipäällikkö Esko Rasi

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu Aspo-asianhallintajärjestelmässä. Lapin poliisilaitos 17.11.2015 klo 10.04. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.